

VASTASELITYS

Suomen luonnonsuojeluliiton Lapin piiri ry
Kansankatu 8
96100 Rovaniemi
puh. 040 823 2443
sähköp. lappi@sll.fi

Pohjois-Suomen hallinto-oikeus

pohjois-suomi.hao@oikeus.fi

Asia

Vastaselitys turvallisuus- ja kemikaaliviraston (Tukes) 26.4.2018 antamaan lausuntoon asiassa, joka koskee päätöstä malminetsintäluvasta (jatkoaika) ja sitä koskevasta täytäntöönpanomääräyksestä 12.1.2018, lupatunnus ML2013:0041, alueen nimi Kairamaat 2-3 (liite 1)

Viite

Lähetete 2855/18 (9.5.2018 00215/18/7203), valitus Turvallisuus- ja kemikaalivirasto Tukesin päätöksestä 12.1.2018

Tukesin lausunto, joka vastaselitys koskee

Hallinto-oikeus on pyytänyt vastaselitystämme Tukesin 26.4.2018 asiassa antamaan lausuntoon.

Tukes toteaa lausunnossaan, että hakijana oleva Mawson Oy (jäljempänä yhtiö) on jättänyt 4.4.2018 malminetsintäluvahakemuksen Tukeisiin, jolla muutetaan valituksenalaisen päätöksen perusteena olevaa lupahakemusta. Sen mukaan muuttamista koskevassa hakemuksessa tutkimukset tulevat kohdistumaan myös sellaisille alueille, joita ei ole mainittu aiemmassa Natura-arvioinnissa. Natura-arviota täydennetään näiltä osin. Muuttuneen tilanteen vuoksi Tukes pyytää hallinto-oikeutta palauttamaan valituksenalaisen päätöksen Tukeisiin uudelleen käsiteltäväksi.

Vastaselitys

Pidämme Tukesin palauttamispyyntöä lakiin perustumattomana ja myös hallintolainkäyttöprosessin kannalta kyseenalaisena menettelynä.

Päätösten oikeusvoima edellyttää, ettei viranomaisen voi muuttaa alkuperäistä päätöstään ilman nimenomaista toimivaltasäännöstä, etenkin kesken valitusprosessin. Lisäksi asiassa on erityistä

merkitystä sillä, että päätöksen yhteydessä myönnetyn täytäntöönpanomääräyksen nojalla on jo suoritettu konkreettisia toimenpiteitä maastossa. Siten asian palauttaminen uuteen käsittelyyn ei voi tulla kyseeseen ennen valitusten ratkaisua hallinto-oikeudessa.

Tukesin lausunnosta eikä myöskään yhtiön muutoshakemuksesta käy suoraan ilmi, millä oikeudellisella perusteella muutoshakemus tai palautuspyyntö on tehty. Tämä on selkeä puute. Käsityksemme on, että hakemuksessa lienee tarkoitettu kaivoslain 69.3 §:n mukaista muutoshakemusta. Lainkohdan mukaan malminetsintäluvan haltijan on haettava malminetsintäluvan muuttamista, jos tutkimussuunnitelmaa muutetaan tai täydennetään siten, että lupamääräyksiä on tarpeen tarkistaa.

Kyseinen kaivoslain kohta ei kuitenkaan sovellu tähän tilanteeseen, koska muutoshakemus edellyttää malminetsintäluvan lainvoimaisuutta. Kaivoslain perusteluiden mukaan muuttuneiden olosuhteiden johdosta ”luvan haltijalla voi olla tarve muokata malminetsintätutkimuksia koskevaa suunnitelmaa olennaisesti *luvan voimassaoloaikana*”. Tukesin myöntämään malminetsintälupaan kohdistuu useita valituksia, joten se ei ole lainvoimainen. Siten katsomme, että kaivoslain 69.3 §:ssä tarkoitettua voimassaolevaa malminetsintälupaa ei ole, joten sitä ei myöskään voida muuttaa.

Asiassa on erityistä merkitystä sillä, että päätökseen kohdistuu useampi valitus. Lisäksi siihen liittyvän, myös valituksen kohteena olleen ja sen myötä kumotun, täytäntöönpanomääräyksen nojalla on jo suoritettu konkreettisia toimenpiteitä maastossa. Siten päätöstä ei voi palauttaa päätöksen tehneelle viranomaiselle uuteen käsittelyyn. Muutoinhan koko valitusprosessi tehtäisiin tyhjäksi ja siinä esitetyt painavat, myös Tukesin omaan toimintaan liittyvät valitusperusteet jäisivät vaille käsittelyä. Valitusten yhtenä keskeisenä perusteena on, että Tukes ei ole lupaviranomaisena ottanut huomioon luonnonsuojeluviranomaisena toimivan Ely-keskuksen kielteistä kantaa lupahakemuksen hyväksymisen edellyttämän Natura-arvioinnin asianmukaisuuteen.

Hallinto-oikeus kielsi Tukesin päätöksen täytäntöönpanon välipäätöksellään 19.3.2018. Päätöksen antamisen ja sen täytäntöönpanon välisenä aikana yhtiö kuitenkin ehti oman ilmoituksensa mukaan suorittaa joitakin kymmeniä kairauksia alueella (<https://yle.fi/uutiset/3-10127069>). Yhtiön muutoshakemuksessa (4.4.2018) puolestaan todetaan, että Kairamaat 3 -alueella tammi-huhtikuussa on kairattu 44 reikää. Näin ollen valituksenalaisen malminetsintäluvan perusteella on tehty merkittävä määrä kairauksia, joiden lainmukaisuus on valituksilla kyseenalaistettu. Ja hakemuksen mukaan juuri näiden (ainakin osin) kairausten tulosten perusteella yhtiö toteaa nyt olevan tarvetta muuttaa alkuperäistä hakemustaan.

Siten yhtiö on suorittanut alueella kairauksia, joiden lainmukaisuus on valituksissa kyseenalaistettu. Nyt yhtiö hyödyntää näiden kairausten tuloksia uuden muutoshakemuksensa pohjana. Tämä on oikeudellisesti kestämaton tilanne, eikä muutoshakemusta voi näkemyksemme mukaan käsitellä Tukesin esittämällä tavalla. Yhtiön ei tule hyötyä enempää jo tehdyistä tutkimuksista, ennen kuin niiden lainmukaisuus on hallinto-oikeuden toimesta tutkittu.

Myös lupaviranomaisena toimivan Tukesin toiminta asiassa on kritiikille altista. Riippumattoman lupaviranomaisen ei tulisi noudattaa yhtiön toiveita ja pyytää oikeudelta oman valituksenalaisen päätöksensä palauttamista uuteen käsittelyyn. Lupa-asian käsittely on valitusten myötä siirtynyt viranomaiselta hallintotuomioistuimeen. Myös valittajan oikeusturva ja päätösten lainmukaisuuden valvonta edellyttävät, ettei jo annettua päätöstä voi enää palauttaa uuteen käsittelyyn, vaan päätöstä koskevat valitukset on käsiteltävä asianmukaisesti hallinto-oikeudessa. Asiassa on merkitystä myös sillä, että muun ohella olemme perustelleet valitustamme Tukesin menettelyyn liittyvillä virheillä. Prosessista saa nyt sen kuvan, että muutoshakemukseen on päädytty vasta sen jälkeen, kun hallinto-oikeus keskeytti kairaukset täytäntöönpanokiellon avulla.

Kuten olemme jo valituksessamme todenneet, katsomme alkuperäisen päätöksen olevan lainvastainen ja Tukesin toimineen asiassa virheellisesti jättäessään luonnonsuojeluviranomaisen antaman kielteisen Natura-lausunnon vaille riittävää huomiota. Tällaisessa tilanteessa olisi oikeusvarmuuden saatavuuden ja hallintolainkäyttöprosessin asianmukaisen toteutumisen kannalta erittäin vahingollista hyväksyä Tukesin pyyntö asian palauttamiseksi uuteen käsittelyyn.

Lopuksi kiinnitämme huomiota siihen, että yhtiön muutoshakemuksen mukaan ”myös Lapin Ely-keskus ja Metsähallitus ovat lausunnoissaan esittäneet, että hakijan pitäisi muuttaa lupahakemusta, jonka perusteella kaivosviranomainen teki muutettavan malmisetsintälupapäätöksen”. Tämä väite on nähdäksemme kyseenalainen, jopa harhaanjohtava. Lapin Ely-keskus ja Metsähallitus totesivat näin lausunnoissaan *ennen lupapäätöksen antamista*. Mutta tästä huolimatta Tukes myönsi luvan. Tiedossamme ei ole, että Lapin Ely-keskus tai Metsähallitus olisivat päätöksen antamisen jälkeen antaneet lausunnon, jossa ne näin esittäisivät. Mikäli näin on, emme ole asiasta tietoisia. Jos taas yhtiö viittaa jo ennen päätöksen tekemistä annettuihin lausuntoihin, on harhaanjohtavaa esittää Ely-keskuksen ja Metsähallituksen lausuntojen liittyvän nyt tehtyyn muutoshakemukseen.

Yhteenveto

Katsomme, että Tukesin pyyntö valituksenalaisen päätöksen palauttamiseksi uuteen käsittelyyn ei perustu lakiin, eikä sille ole muutoinkaan perusteita. Hallinto-oikeuden ei tule palauttaa asiaa viranomaiselle, vaan käsitellä päätöksestä jätetyt valitukset asianmukaisesti ja antaa ratkaisunsa asiaan.

Rovaniemellä 30.5.2018

Suomen luonnonsuojeluliiton Lapin piiri ry:n puolesta

toiminnanjohtaja Anna Bagge

puheenjohtaja Seppo Aikio